

Vinkelsliper'n

Årgang 17-01-2023

Lederen har ordet

Norsk klauvskjærerlag ble etablert i 2009 og styre etter styre har jobbet godt for å skape et miljø og læringsarena for aktive, profesjonelle klauvskjærere i Norge. I samarbeid med Helsetjenesten for storfe, er det utarbeidet en opplæringsordning.

Klauvskjærere kjenner hverandre i Norge og til og med viser det seg at vi ofte er mer kollegaer enn konkurrenter. Vi hjelper hverandre med tips og triks i daglig arbeid, og jammen stiller folk opp og tar på seg jobben til andre i perioder når det er vanskelig å følge opp alt selv. Dette er jeg stolt over! Og dette tror jeg at vi kan takke tidligere styre i NoKl for. For en jobb som ligger bak dette samarbeidet med Tine, Geno og Storfehelsetjenesten, utdanningsløpet vi har i dag, sertifiseringsordningen og samholdet i laget. Det er derfor ikke helt bekymringsfritt å overta stafettpinnen som leder etter Stein Ove Løken.

Det ligger mye godt arbeid i bunn, men det betyr ikke at et nytt styre med ny leder ikke har ting å jobbe med. Verden endrer seg raskt og vi må prøve å henge på. Vi som sitter i dagens styre ønsker at vi fortsatt skal være mer kollegaer enn konkurrenter i Norge. Vi ønsker et høyt faglig nivå, respekt for jobben og hverandre. Det er velferden til kyrne som skal motivere oss til å gå på jobb og gjøre et godt arbeid. Det er faktisk ingen andre som kan hjelpe kyrne med dette, så denne jobben må vi ta på alvor. Noen dager skli jobben lett, andre dager går alt galt. Det er derfor ikke hver dag vi kan reise hjem med følelsen av å ha gjort en fantastisk god jobb. Da må vi være fornøyd med at vi fikk gjort det beste vi kunne ut i fra de forutsetningene vi fikk den dagen. Vi skylder kyrne at vi gjør vårt beste for at kua står og går bedre på sine egne bein etter besøk i klauvboksen. Det er jobben vår. Kua og bonden skal være glade og fornøyde når vi reiser hjem etter en arbeidsdag.

I tillegg til dette, er dagens styre opptatt av dette med utdanning av klauvskjærere.

Vi ser noen utfordringer med dagens ordning og jobber nå med å finne ut om det er mulig å finne et alternativ. En ordning som synliggjør klauvskjæring som et yrkesvalg og som faller inn under vanlig videregående utdanning. Dette vil kunne lette på arbeidet laget selv har med utdanning og kanskje utløse en statlig økonomisk støtte fra Statens Lånekasse i utdanningsperioden til eleven. Dette er foreløpig bare løse tråder, men kanskje interessant for lagets medlemmer å vite om.

Til slutt vil jeg minne om et viktig tema som vi rundet av sist årsmøte med, nemlig psykisk helse. Vi jobber mye alene og har stort ansvar. Dette kan til tider kjennes på både kropp og sinn. Vonde skuldre trenger ofte litt alternativ trening og kanskje hjelp fra en fysioterapeut, mens stress og følelse av håpløshet kan reduseres med bare en samtale. Mitt forslag til forebyggende tiltak for god psykisk helse: Ring en kollega i ny og ne. Både for din egen del og for din kollegas del.

Håper jeg ser mange av dere i Sverige på fagsamlingen neste år!

Liv Turid Gjerde

Hva skjer i 2024?

23-24.01: **Instruktørkurs**, se egen påmelding

24.01: Oppmøte Gardermoen kl 15.00, for avreise med **innleid buss** til Sverige. Se egen påmelding til buss.

25.01-27.01: **Fagsamling i Vänersborg, Sverige**. Informasjon i eget skriv. Buss tilbake til Gardermoen kl 10 lørdag morgen. Alle bestiller overnatting i Sverige selv, se informasjon i eget skriv.

Vår 2024: Grunnkurs klauvskjæring, mer info kommer

Høst 2024: Grunnkurs i klauvskjæring, mer info kommer

16.-10.09: Konferanse «Lameness in Ruminants», Venezia

Presentasjon av nye styremedlemmer

Ragnhild Kulbrandstad Stene, Jon Gubhage og Tore Håkstad ble valgt inn i styret i klauvskjærerlaget på årsmøtet i 2023. Her er en kort presentasjon av Ragnhild:

Ragnhild Kulbrandstad Stene

Jeg kjøpte min første KVK-boks i 2013 og begynte da som klauvskjærer. Sertifiserte meg i 2014. Jobber stort sett i sørlige del av Trøndelag. Driver med klauvskjæring på fulltid, i tillegg til at jeg driver hjemgården til mannen min hvor vi produserer melk og kjøtt.

Utdannet dyrlege, jobbet både i smådyr- og stordyrpraksis i perioden 2006-2015, men trives veldig godt med det nye yrkesvalget. Har blitt en skikkelig klauv-nerd.

Tre barn i alderen 8-14 år, så har ingen fritidsproblemer.

Fem nye sertifiserte klauvskjærere

I uke 46 ble fem klauvskjærere sertifisert; Ellen Groeggen, Ask Brekke, Erlend Konstad, Jan Otto Tuset og Odd Ivar Dalseng. Bjørn Erik Nilsen besto eksamen, men mangler obligatorisk praksis og vil få beviset når denne er gjennomført. Gratulerer!

Hei igjen 😊

Når kan storfe nødslaktes?

Skrevet av Ingeborg Evensen, NMBU og Mattilsynet

Dersom et storfe har vært utsatt for en ulykke og skadet seg slik at den ikke kan transporteres til slakteriet kan den i noen tilfeller nødslaktes. Dersom man ønsker å nødslakte et dyr må følgende kriterier være oppfylt.

1. Dyret har vært utsatt for en ulykke/uforutsett hendelse.
2. Dyret har upåvirket almenntilstand.
3. Dyret kan ikke transporteres levende til slakteriet.
4. Ante mortem (levende dyr) kontroll er utført av veterinær og kontrollen er dokumentert i nødslakt sertifikatet.
5. Bedøving og avblødning skjer så raskt som mulig etter at ante mortem kontrollen er utført.
6. Dyret nødslaktes senest 24 timer etter ulykken/den uforutsette hendelsen inntraff.

Spesielt om halte dyr

Dyr med mildere grad av halthet (grad 1-3) Kan nødslaktes, behandles eller transporteres til slakteriet. Dette skal veterinæren avgjøre. Graden av halthet, smerte og muligheten for å bli frisk er grunnlaget for avgjørelsen. Storfe er byttedyr og vil skjule smerte godt. Når de til slutt halter, er det tegn på stor smerte. Dyrets ryggposisjon og hvor stor vekt dyret legger på beinet er viktig ved vurdering av halthetsgrad. Hvis veterinæren er i tvil, skal nødslakt prioriteres fremfor behandling eller transport.

Dyr som nødslaktes

Dyret får ikke behandling og kan nødslaktes maksimalt 24 timer etter ulykken/den uforutsette hendelsen inntraff.

Dyr som behandles

Kan nødslaktes maksimalt en uke etter ulykken/den uforutsette hendelsen inntraff. Fristen på en uke er satt for å begrense lengden på behandling som ikke gir fremgang, men samtidig gi dyret en sjanse på å bli frisk. I tillegg gir grensen en føring på å bruke preparater med tilbakeholdelsestid på <en uke. Dette er et unntak fra kravet om at dyr skal nødslaktes maksimalt 24 timer etter ulykken/den uforutsatte hendelsen inntraff. Bruk av unntaket forutsetter at

- Dyret få tilstrekkelig behandling/ro/klauvstell, slik at dyrevelferden er ivaretatt.
- Ved forverring av skaden, skal dyret avlives eller nødslaktes innen 24 timer.

Se 11.8 «Beinbrudd, avrevne klauver, alvorlige grader av halthet (grad 4-5), store kutt, utglidninger og andre akutte smertefulle skader»

Dersom man er usikker og lurer på om dyret kan transporteres til slakteriet har Mattilsynet laget en veileder om transportegnethet - [Veileder om transportegnethet og skille mellom dyr under transport \(mattilsynet.no\)](https://mattilsynet.no/veileder-om-transportegnethet-og-skiller-mellom-dyr-under-transport) Er man fortsatt i tvil skal veterinær kontaktes. Veterinæren kan også hjelpe med å vurdere om kriteriene for nødslakt er oppfylt.

Dialog med nødslakteren er også viktig, for å sikre rask bedøving og avblødning av dyret etter at veterinæren har gjort ante mortem kontrollen.

For mer informasjon se Veileder om nødslakt på Mattilsynet hjemmeside: [NØDSLAKTING OG BEDØMMELSE AV NØDSLAKT \(mattilsynet.no\)](https://mattilsynet.no/nodslakt)

Uoversiktlig ringorm-situasjon i Trøndelag – forholdsregler ved klauvskjæring

Ringorm hos storfe er forårsaket av soppen *Tricophyton verrucosum*. Denne kan overleve i sporeform i miljøet over flere år for så å smitte til dyr igjen, og det er et strengt «regime» som må følges for klare å bli kvitt sykdommen. Det er lett å få soppsporer på klærne, i håret og på huden, og spesielt dersom vi har direkte kontakt med dyr og innredning. Dersom vi drar direkte til andre besetninger, kan vi ta med oss ringormsmitte og spre sykdommen. Ringorm gir ikke alvorlig livstruende sykdom, men er ubehagelig og kan klø, smitter til folk, og er en betydelig omdømmerisiko spesielt for kvaliteten på norske storfeskin, som er en eksportartikkel med svært høy anseelse i det internasjonale skinnmarkedet (foretrukket til skinnseter i luksusbiler, kjente merkevarer innen sko, vesker etc. verden over)

Personer som selv har ringorm, skal ikke besøke besetninger med storfe.

Besøk i besetninger hvor det ikke er påvist ringorm: Besøkende må bruke besetningens egne klær og skotøy, eller egne klær/sko som er nyvasket. God håndhygiene er viktig og det er anbefalt å bruke hansker. Samme klær/sko kan ikke brukes i en annen besetning før det er vasket/desinfisert. Nå er det altså ekstra viktig å følge Helsetjenesten for storfe og Norsk klauvskjærerlags anbefalinger for daglig smitteforebygging: [smittevern-sjekkliste-for-klauvskjærere-i-nokl-03.01.19.docx \(live.com\)](https://www.smittevern-sjekkliste-for-klauvskjærere-i-nokl-03.01.19.docx) som dere også finner her: [Norsk Klauvskjærerlag \(NoKL\) \(animalia.no\)](https://www.norsk-klauvskjærerlag.no/) Bukjorder og festeordninger for beina må legges i desinfeksjon, som annet utstyr, som også er presisert i sjekklista i linken.

Besøk i besetninger med påvist ringorm:

Dersom det er nødvendig å besøke disse besetningene er det spesielt viktig med høyt nivå av smittevern. I tillegg bør hud og hår dekkes til. En bør ikke besøke andre besetninger før en har dusjet og skiftet klær. Utstyr som er brukt må vaskes og desinfiseres før det brukes i ny besetning.

Ringormsituasjonen i fire kommuner i Trøndelag er uavklart og en anser en høyere risiko for ringormsmitte i sonen som er innført. Det oppdages nye tilfeller hver uke. Dette bør det tas hensyn til ved besøksrekkefølge.

Dere må altså være ekstra påpasselige med vask og desinfeksjon av alt utstyr som bringes fra fjøs til fjøs. Besetninger som får pålagt restriksjoner blir instruert med tanke på å informere alle besøkende, men vi vet at det følges opp i varierende grad. Mattilsynet styrer tiltak og ekstern informasjon rundt enkelttilfeller og har ansvar for varsling, men nå hjelper TINE Mattilsynet å varsle fjøsvandrere som f.eks. klauvskjærere. Så dere i Trøndelag må si fra dersom dere ikke har fått varsler, da må vi få dere på varslingslista!

Anbefalt desinfeksjon: Virkon S: 1:100 fortykning i 60 minutter 1:67 fortykning i 30 minutter 3 % løsning i 10 minutter Virocid: 0,5 % løsning (0.5 dl i 10 L vann) med virketid 10 min. Virketid er minimum.

Mattilsynet har info om ringorm her: [Ringorm påvist i Trøndelag | Mattilsynet](#)

Veterinærinstituttet her: <https://www.vetinst.no/sykdom-og-agens/ringorm>

Bondelaget: <https://www.bondelaget.no/trondelag/nyheter/tiltak-mot-ringorm-i-trondelag>

Sikre dokumentasjon når DD påvises for første gang

Denne artikkelen sto sist, men dette er såpass viktig å minne om at teksten brukes igjen. Det har vært noen tilfeller der ei ku har fått diagnosen DD, at bonden har stilt spørsmål ved diagnosen og ønsker bedre dokumentasjon. For det første, kommuniser til bonden at DD er påvist. Helst ved å vise lesjonen der og da, eller alternativt i en oppsummeringssamtale på slutten. Ta bilde og lagre på telefonen med besetningens navn, dersom det skulle oppstå spørsmål ved diagnosen i ettertid. Send bildet til NMBU (Terje/Lina) eller HT storfe (Åse M) for vurdering, dersom dere er usikre.

Helsetjenesten for storfe og NMBU veterinærhøgskolen får tilsendt en del bilder, til vurdering, spesielt der klauvskjærer er usikker på om diagnosen er digital dermatitt eller ikke. For å kunne gi best mulig assistanse, er det fint om følgende kriterier for bildekvalitet er på plass:

- ✓ Rein klauv
- ✓ Hele klauva
- ✓ Tydelig bilde, også ved forstørrelse
- ✓ Minst to bilder med ulik vinkling.

Og husk at det er svært viktig å ta seg tid til å få bort møkk og en kikk i og rundt klauvspalten for å avdekke DD. Bruk gjerne bonden til å vaske/tørke bort møkk av huden i og rundt klauvspalten. Mange besetninger viser seg å ha DD uten at det blir fanget opp så tidlig som det burde.

Rapportér uønskede hendelser i forbindelse med klauvskjæring

Skjemaet ligger nå her: <https://www.animalia.no/no/Dyr/storfe/slik-tilrettelegger-du-for-klauvskjaring/info-om-norsk-klauvskjærerlag-nokl/>

Nytt om klauvskjærerdekning

Fint dersom dere melder om endringer som kan påvirke klauvskjærer-tilbudet i enkelte områder. Tore Håkstad fortsetter å beskjære lokalt rundt Bardu, men Nord-Norsk klauvskjæring legges ned og det vil ikke lenger være ansatte klauvskjærere i firmaet. Det ryktes at flere klauvskjærere er i ferd med å starte opp nord i Nordland. Det vil også være noen endringer nord i Trøndelag.

Litt om prosjektet DD Vestlandet Nord – «Hva skjer og hvorfor»?

Skrevet av Torunn Rogdo

Som vel flere av dere har fått med dere, så er vi i gang med DD-prosjektet Vestlandet Nord. Det har vært suverent å være med noen av dere ut og at dere deler av alt dere kan! Mange takk så langt!

Om prosjektet: Tine-distriktet Vestlandet Nord (M&R og S&F) har lavere forekomst enn mange andre deler av landet. Prosjektet «Digital dermatitt Vestlandet Nord» ønsker bl.a. å undersøke hvorfor det er så vanskelig å stoppe eller bremse spredningen av DD når en vet at denne sykdommen både er alvorlig og er vanskelig å bli kvitt. Hvor svikter det og hvorfor? Prosjektet vil være tett på både produsenter, veterinærer og klauvskjærere og vil hente informasjon fra livdyrformidlere og rådgivere. Informasjon innhentes via anonymiserte intervjuer og spørreundersøkelser av flest mulig i de nevnte gruppene. Målet er at vi får mer kunnskap om hva vi kan gjøre framover i kampen mot smittsomme klauvsykdommer. Resultatene vil bli presentert gjennom webinarer, produsentmøter og artikler i fagtidsskrifter. Prosjektet som er initiert av Tine Rådgiving Vestlandet Nord med Animalia og NORSØK som partnere, er finansiert av Møre og Romsdal og Vestland fylkeskommuner.

Siden mange ser bilder lagt ut på FB, så må jeg jo orientere om at noen av dere også har bidratt ekstra ved at jeg har fått ta ut noen prøver til Diginostics-prosjektet. I friske besetninger må vi være til stede under hele klauvskjæringa, og da ser jeg det meste av arbeidsdagen i fjøset, selv om vask, desinfeksjon, rydding og reise kommer i tillegg. All honnør til innsatsen dere gjør – det er imponerende!

Klauvas år

Dermakvitt, pilot til saneringsprosjekt DD, er godt i gang med 4 kyr som behandles for DD på NMBU. Kyrne skal følges i cirka 2 mnd, med diverse prøvetaking. Vi kommer tilbake med mer informasjon etter hvert.

Ellers har det vært økt trykk på informasjon om klauvhelse i form av Podcasts, artikkelserie i Buskap og etter hvert Tyr-magasinet, samt forelesninger på diverse arrangement for bønder, veterinærer og rådgivere.

Vi vil også når kapasiteten er der ta opp tråden med gruppene som skulle jobbe med ulike temaer, det er jobbet noe i kulissene med temaene underveis.

Vinkelsliper'n trenger stoff fra dere!

Kom med forslag til stoff eller skriv om noe fra egen praksis e.l.